

1. ΘΕΜΑ

Σπανιότερες συντελικές δομές με τα *είμαι / έχω*

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Είναι χτισμένο το 1889.

Να είσαι ντυμένος στις 8.

Θα έχω αναμμένο τον υπολογιστή.

Έχω απλωμένη την μπουγάδα.

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Γ και Δ ΚΕΓ, 3 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Σχηματισμός και ερμηνεία των τύπων του ρήματος

Περιφραστικοί ρηματικοί τύποι με το *έχω*

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) Αδυναμία αναγνώρισης των συντακτικών σχέσεων σε μια πρόταση που περιέχει τις αντίστοιχες δομές.

(β) Αδυναμία σωστής χρονικής ερμηνείας.

(γ) Αποφυγή χρήσης των συγκεκριμένων δομών.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

6.1 Ο τύπος *είμαι* + παθητική μετοχή αποτελεί εναλλακτικό μέσο έκφρασης των συντελικών σχέσεων που κανονικά εκφράζονται με τους τύπους του *έχω* + «μη παρεμφατικό». Στην απλή μορφή του (*είμαι γραμμένος*) αντιστοιχεί σε «παρακειμένο» της μεσοπαθητικής (*έχω γραφτεί*) και αντίστοιχα το *ήμουν γραμμένος* σε «υπερσυντέλικο», το *θα είμαι γραμμένος* σε «συντελεσμένο μέλλοντα» κ.ο.κ.

6.2 Με ανάλογο τρόπο, ο τύπος *έχω* + αιτιατική παθητικής μετοχής αντιστοιχεί σε ενεργητικούς «παρακειμένους» κτλ. μεταβατικών ρημάτων – κυρίως με τη σημασία του «αποτελεσματικού» παρακειμένου – τονίζει δηλαδή την ολοκλήρωση της ενέργειας σε τέτοιο βαθμό που αποτελεί σχεδόν χαρακτηριστική ιδιότητα του αντικειμένου (το οποίο κανονικά πρέπει να είναι ρητά εκπεφρασμένο): *έχω απλωμένο τραχανά...*

Και οι δύο τύποι είναι δυνατό να προτιμώνται είτε σε περιπτώσεις που ο ομιλητής θέλει να τονίσει τον αποτελεσματικό χαρακτήρα της συντελικής δομής, είτε όταν η παρουσία γένους, αριθμού και πτώσης στη μετοχή κάνει σαφέστερη την αναφορά (σε σύνθετα κείμενα) είτε όταν είναι ευκολότερη η χρήση τύπων που δεν συνηθίζονται στους απλούς συντελικούς χρόνους, λ.χ. της προστακτικής ή του γερουνδίου.

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Οι τύποι αυτοί κανονικά παρουσιάζονται μετά από τους συνηθισμένους «συντελικούς» χρόνους, είναι όμως αρκετά συχνοί – τουλάχιστον οι τύποι με το *είμαι* – και θα μπορούσαν να αναφερθούν ανεξάρτητα, καθώς πολύ εύκολα αντικαθιστούν και επιθετικές δομές με παρόμοιες σημασίες:

Είμαι ντυμένος / είμαι έτοιμος

Είναι κουρασμένος / είναι ψόφιος

Η αντιστοίχισή τους με τους συντελικούς χρόνους είναι αρκετά εύκολη με ασκήσεις μετατροπής από τη μία στην άλλη δομή – και με εναλλαγές ενεργητικής-παθητικής:

*Είναι ζαλισμένος από το ταξίδι.
Έχει ζαλιστεί από το ταξίδι.
Το ταξίδι τον έχει ζαλίσει.*

*Έχω απλωμένη την μπουγάδα.
Έχω απλώσει την μπουγάδα.
Η μπουγάδα είναι απλωμένη.
Η μπουγάδα έχει απλωθεί.*

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΑΤ47: Περιφραστικοί ρηματικοί τύποι με το έχω: σχηματισμός

ΑΤ54: Η διάκριση οριστικής-υποτακτικής

ΓΓ40: Όψη του ρήματος

ΓΓ11: Σχηματισμός παθητικής μετοχής

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 404-405, 588.